

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Мірошкіна Н.В., канд. філос. наук, старша викладачка
Миколаївський національний аграрний університет,
<https://orcid.org/0000-0002-1255-0160>

Анотація: Розкрито значення сучасної філософської картини світу для формування екологічного світогляду у здобувачів вищої освіти технічних спеціальностей аграрного університету.

Ключові слова: інженер, свідомість, аграрне виробництво, парадигма, антропоцентризм, біоцентризм, екоцентризм.

Світогляд – це система принципів, цінностей, ідеалів, переконань, які визначають відношення до дійсності, загальне розуміння світу та програму діяльності людини. В світогляді представлена єдність знання, свідомості, потреб, відношень мотивів та діяльності. Одним з різновидів світогляду є екологічний світогляд. Він включає в себе такі компоненти: узагальнене знання про людину, природу, суспільство; оцінку відносин людини, суспільства та природи; переконання щодо значення збереження природи, раціонального відношення до неї та міста людини в світі.

Подолання сучасної екологічної кризи вимагає формування такого типу екологічного світогляду, який кладе в основу усвідомлення того, що людина не протистоїть природі тому що вона є її частиною.

У практичній діяльності майбутній інженер повинен вміти надати оцінку стану навколишнього природного середовища та своїх технологічних проектів з точки зору їх впливу на довкілля, тобто, інженерна діяльність передбачає наявність екологічного мислення. На рівні індивідуальної свідомості технічного фахівця повинно бути закладено розуміння того, що матеріальне виробництво має сенс тільки тоді, коли в ньому потребує людина, тобто принципи екологічного світогляду в першу чергу повинні бути спрямовані на збереження людини.

Фахівці технічних спеціальностей, які сьогодні заняті у матеріальному виробництві, відчувають тиск з боку власників виробництва. Якщо технологія приносить прибуток, то вона отримує широке поширення, при цьому її негативні екологічні наслідки її реалізації реально враховуються далеко не завжди. Сьогодні вплив людини на довкілля настільки великий, що технічні рішення рядового інженера можуть нести глобальні наслідки. Внаслідок тиску, інженери аграрного виробництва не завжди надають важливе значення так званім допоміжним виробництвам, наприклад, очисним спорудам, а головну увагу приділяють заходам, які підіймають показники виробництва, а отже, й доходи підприємства. В майбутньому наростання такого негативного впливу на довкілля

надає серйозних збитків, які можуть перекрити економічний ефект від виробництва. Тому актуальним є формування стійких екологічних переконань у кожного громадянина [2].

Формування у технічних фахівців аграрного виробництва наукового екосвітогляду передбачає формування інтересу до фундаментальних проблем взаємодії цивілізації та довкілля. Екосвітогляд технічного фахівця аграрної сфери не має бути автономним, вирваним із загального світоглядного контексту, він повинен носити науковий характер, відібрати єдність світу.

Екологічний світогляд інженерів аграрного виробництва повинен будуватися на підставі усвідомлення онтологічної цілісності світу. Провідна роль в формуванні такої усвідомленості належить філософській компоненті освіти. Вона розкриває всезагальний синтез об'єктів та явищ світової субстанції, універсальні характеристики того, що існує. Це надає можливість розуміння органічної єдності біосфери, соціуму та культури. В процесі вивчення курсу філософії у майбутніх інженерів аграрного виробництва необхідно формувати усвідомлення безперспективності технократичного розвитку та зміни його на екоцентричний, який ґрунтується на розумінні єдності природи та людства в складно організованій системі на підставі принципів гармонійного співіснування та сталого розвитку. Усвідомлення взаємозв'язку економічних та екологічних результатів виробництва дозволяє створити активну екологоорієнтовану життєву позицію, особисту відповідальність за стан довкілля, вміння передбачати екологічні наслідки власної діяльності та діяльності виробництва в цілому.

В наш час існує три основних парадигми екологічного світогляду: антропоцентризм, біоцентризм та екоцентризм.

Антропоцентризм сформувався історично першим. Він заснований на ідеї особливого місця людини в природі. Природа розглядається як ресурс для існування людини. Сучасний антропоцентризм є раціональним, він виходить із того, що природокористування повинно бути спрямовано не тільки на задоволення потреб людства в наш час, але й на те, що планета повинна бути збережена для наступних поколінь і наступні покоління мають право мати ресурсну базу для розвитку не гірше, ніж ті покоління що живуть зараз. Природний світ має цінність тому, що він забезпечує існування та розвиток людства, і тому людство повинно його зберігати. Біоцентризм ставить в цент уваги все живе. Він наголошує на цінності всякого життя, будь-якого живого організму. Крайні форми біоцентризму ставлять існування живих організмів та їх потреби вище існування людини, інколи забуваючи, що людини – теж живий організм та має право на життя та саморозвиток як і інші представники світу живого. Екоцентризм базується на комплексному, цілісному підході до біосфери і передбачає захист екологічних систем. Частиною таких систем є людина. Включення людини до складу екосистем передбачає розумний сталий розвиток на підставі розуміння природних закономірностей та екологічної етики. Яка парадигма буде обрана особистістю залежить від її загальнонаукової та філософської картини світу, власного життєвого досвіду, отриманого екологічного виховання. Незалежно від того, якої парадигми екосвітогляду буде

дотримуватись майбутній фахівець, він повинен усвідомити їх головну імперативну загальну вимогу – бути відповідальним за життя на Землі.

В процесі вивчення філософської компоненти у майбутніх інженерів аграрного виробництва повинна бути сформована ідея про самоцінність природи та планети в цілому. Це надасть вимогу здобувачам вищої освіти прийти до самостійного переконання в тому, що саме вони несуть особисту відповідальність за їх збереження та сталий розвиток. Саме тоді ми можемо казати про сформований екологічний світогляд.

Дуже вадливим для екосвітогляду інженерів аграрного виробництва є принцип «випереджального відображення». Цей принцип вказує на те, що в його свідомості повинна бути постійна оцінка результату втручання в природу [1, с.29].

Для підняття рівня екологічного світогляду здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів аграрної спрямованості необхідно чітко визначити пріоритети для держави та людства в сфері охорони природи, посилити роль еколого-правової освіти, залучати здобувачів вищої освіти до активної практичної діяльності з охорони природи, формування екологічної відповідальності особистості на місцевому, державному та глобальному рівнях.

Список використаних джерел

1. Душечкіна Н. Ю. Формування екологічного світогляду студентів у закладах вищої освіти : моногр. Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. 213 с.
2. Коробчук Л. Формування екологічного світогляду як складова підготовки майбутніх фахівців-екологів. *Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка*. Сер. Педагогіка. 2009. № 3. Спецвипуск. С. 116-120.

Abstract: The significance of the modern philosophical picture of the world for the formation of an ecological worldview among students of higher education in technical specialties of the agricultural university is revealed.

Keywords: engineer, consciousness, agricultural production, paradigm, anthropocentrism, biocentrism, ecocentrism.

УДК 338.483.12:39(477)

DOI 10.31521/978-617-7149-94-0-122

ВІДРОДЖЕННЯ ТРАДИЦІЙНИХ КРАФТОВИХ ВИРОБНИЦТВ ЯК МАГНІТ ДЛЯ ЕТНОТУРИЗМУ

Павлюк С.І., канд. екон. наук, доцентка
Миколаївський національний аграрний університет
<https://orcid.org/0000-0001-9093-5237>
Кузьома В.В., д-р екон. наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет
<https://orcid.org/0000-0002-6763-2120>

Анотація: У даній роботі розглянуто роль крафтового виробництва як інструменту для створення автентичних, унікальних та стійких туристичних